కార్మిక హక్కులు

దుస్తుల పరిశ్రమలోని మహిళా కార్మికులు సాధించిన ఘన విజయం

మన దేశంలో ట్రేడ్ యూనియన్ ఉద్యమానికి సుదీర్ఘ చరిత్ర, ప్రజల్లో పలుకుబడి వుంది. దేశంలో నయా ఉదారవాద పెట్టుబడిదారీ ఆర్థిక సంస్కరణల అమలు ప్రారంభం కావటానికి ముందుకాలం వరకూ ట్రేడ్ యూనియన్ ఉద్యమం ప్రదర్శించిన మిలిటెన్సీ, సాధించిన విజయాల చరిత్ర చిన్నది కాదు. అయినా ఈ పాతికేళ్ల 'సంస్కరణల అనంతర' కాలంలో ఉద్యమ కార్యకలాపాలు దాదాపు అదృశ్యమయిపోయి ట్రేడ్ యూనియన్ ఉద్యమం తన ప్రాభవాన్ని కోల్పోయింది. రాజకీయంగా, సంస్థాగతంగా అవగాహనల్లో ఉన్న అనేక బలహీనతలు ముసురుకొన్న ఫలితంగా ట్రేడ్ యూనియన్ ఉద్యమం తన కర్తవ్యాన్ని నిర్వర్తించలేని స్థితికి చేరుకొన్నది. ఈ దశలో కార్మికలోకంలో నిరాశా పూరితమైన వాతావరణం అలముకొనివుండగా, పాతుకు పోయివున్న సాంప్రదాయక ట్రేడ్‌యూనియన్ల నాయకత్వం మాత్రం గతంలో సాధించిన దానితో తృప్తిపడుతూ రాజీ పద్ధతులతో వ్యవహరిస్తున్నది.

మరోవైపు కార్మికులపై ఘోరమైన, అమాన వీయమైన శ్రమదోపిడీ అంతులేకుండా సాగుతోంది. ఇదంతా ప్రభుత్వాల యొక్క అండతో బహిరంగంగా జరుగుతోంది. మహిళా సాధికారత పేరుతో, మహిళల్ని ఆర్థిక కార్యకలాపాలలో భాగస్వాముల్ని చేయడమన్న పేరుతో పారిశ్రామిక రంగంలోకి లక్షలాది మంది మహిళల్ని కార్మికులుగా చేశారు. మహిళల శ్రమను మరింత కారుచౌకగా కొల్లగొట్టడానికి అవకాశ ముండటమే దీనికి కారణం. మహిళలు దుర్భరమైన జీవన, పని పరిస్థితులమధ్య శ్రమచేస్తూ అమానవీయమైన సామాజిక జీవనాన్ని గడుపుతున్నారు.

మన వ్యవస్థ యొక్క అర్థ భూస్వామ్య స్వభావమూ, సమాజంలో స్థిరపడివున్న పితృస్వామిక సంస్కృతి, ఆచారాలు, సాంప్రదాయాలు అన్నీ కలిసి మహిళా కార్మికులను బడా పెట్టుబడికి, దాని యంత్రాలకు ఆధునిక బానిసలుగా కట్టిపడేశాయి. కుటుంబ వ్యవస్థ, సమాజంలో ఎదురయ్యే నిందలు – మహిళల్ని సంఘటిత పడనీయకుండా అడ్డుకొంటున్నాయి.

నయా ఉదారవాద పెట్టుబడిదారీ విధానాలు తమ సూపర్ లాభాల కోసం మహిళల శ్రమను అత్యంత అమానవీయంగా దోచుకొంటున్నాయి. దీనికోసం సమాజంలో మహిళల మీద ఉన్న ఆంక్షలను, సామాజిక అదుపాజ్ఞలను చాలా సమర్థవంతంగా వాడు కొంటున్నాయి. ఈ క్రమం ప్రస్తుతమున్న భూస్వామ్య సామాజిక సంబంధాలలోగాని, ఆచారాల్లో గానీ ఎటువంటి ప్రగతిశీలమైన మార్పునూ తీసుకురాదు.

మనదేశంలో ఎగుమతి ప్రధాన దుస్తుల పరిశ్రమలో మహిళలపై జరుగుతున్న శ్రమదోపిడీ యొక్క అత్యంత నికృష్టరూపం చాలా స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. బంగ్లాదేశ్, శ్రీలంక, వియత్నాం, కాంబోడియాల్లోని దుస్తుల పరిశ్రమల్లో కూడా ఇదే పరిస్థితి నెలకొని వుంది. మహిళా సాధికారత, సంస్కరణల ద్వారా మహిళల్ని అభివృద్ధిలో భాగస్వాముల్ని చేయటం, ఆర్థికాభివృద్ధి, కార్పొరేట్ మేనేజ్‌మెంట్, కార్పొరేట్ నైతిక పనివిధానం మొదలైనవన్నీ ఎంత అవాస్తవికమైనవన్నది, ఈ పరిశ్రమల్లోని పరిస్థితులు నిరూపిస్తాయి. ప్రపంచస్థాయి బ్రాండ్లను తయారు చేస్తున్న దుస్తుల పరిశ్రమలో జరుగుతున్న ఘోరమైన శ్రమదోపిడీ వల్లనే యాజమాన్యానికి సూపర్ లాభాలు వస్తున్నాయన్నది వాస్తవం.

ఈ దుస్తుల పరిశ్రమల్లో మహిళా కార్మికుల్ని దాదాపు కట్టుబానిసలుగానే చూస్తున్నారు. చాలా ప్రాథమికమైన, కనీస హక్కులు కూడా మహిళా కార్మికులకు నిరాకరిస్తున్నారు. వాళ్ళకు సరైన రెస్ట్‌రూమ్‌లు లేవు. ఒక్క నిమిషం కాస్త విశ్రాంతిగా కూర్చొందామన్నా సరైన స్థలం లేదు. భోజన విరామం లేదు. పైపెచ్చు లైంగిక వేధింపులు, తిట్లు నిత్యకృత్యం. విపరీతమైన పనిభారం, ఎక్కువ పని గంటలతోపాటు మహిళాకార్మికులు నిర్బంధంగా ఓవర్‌టైమ్ పనిచేయాల్సి వుంటుంది. యాజమాన్యం ఇచ్చిన వసతి నుండిగానీ, ఫ్యాక్టరీ ఆవరణ నుండీ గానీ మహిళలు బైటకి అడుగు పెట్టడానికి వీల్లేదు. మహిళా కార్మికులు యూనియన్లలో చేరకుండా యాజమాన్యం చాలా కఠినంగా అడ్డు కొంటుంది. ఫ్యాక్టరీ యాజమాన్యానికి అనుగుణంగా పనిగంటలు పెంచటం, షిఫ్టులు వేయటం మహిళలపై మరింత ఒత్తిడిని పెంచాయి. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఈ సమస్యలను పరిష్కరించకపోగా కార్మిక చట్టాలనే సవరించడానికి పూనుకొన్నాయి. పార్లమెంటరీ ప్రజాస్వామ్యం అని చెప్పబడుతున్న ప్రస్తుత వ్యవస్థలో ఎన్నికయిన ప్రభుత్వాలనుండీ కార్మికులకు ఎటువంటి ఉపశమనమూ లభించటం లేదు.

దీనికి తోడు ఈ ఆధునిక ప్రపంచీకరణ యుగంలో దుస్తుల పరిశ్రమలో మహిళా కార్మికులు తమ పదవీవిరమణ వయసు వరకూ ఉద్యోగం చేసే అవకాశం లేదు. చిన్న వయసులో, యౌవన దశలో ఉన్న మహిళల్ని మాత్రమే కార్పొరేట్ యాజమాన్యాలు పనిలోకి తీసుకుంటాయి. అదికూడా గర్భిణిగా వుండటం, పిల్లల్ని కనటం మొదలైన బరువు బాధ్యతలు లేని, పెళ్ళికాని వాళ్ళుగానీ, ఒంటరి మహిళలుగానీ అయివుండాలి. నయా ఉదారవాద ఆర్థిక సంస్కరణలు మహిళా కార్మికులపై విధించిన అదనపు, అమాన వీయమైన నిబంధన ఇది. వీటన్నింటి వల్ల ఫ్యాక్టరీల్లో మహిళలు తక్కువకాలం మాత్రమే ఉద్యోగాలు చేయగలుగుతారు. ఉద్యోగం పోయాక పీడిత మహిళా కార్మికులు తమ స్వంత ఊళ్ళకు తిరిగెళ్ళి పెళ్ళిళ్ళు చేసుకొని జీవితాలు గడపవలసిందే.

ఈ మహిళా కార్మికులలో అత్యధిక భాగం గ్రామీణ ప్రాంతాల నుండీ వచ్చినవారు, అందులోనూ దళిత, వెనుకబడిన వర్గాలకు చెందిన వారన్నది గమనించాలి. వీళ్ళు ఉపాధికోసం తప్పనిసరి పరిస్థితుల్లో ఇటువంటి ఉద్యోగాలు చేయవలసి వస్తోంది.

అసంఘటిత, అర్ధ సంఘటిత, అనియత రంగాల్లో మహిళా కార్మికుల సంఖ్య విపరీతంగా పెరిగింది. కానీ ఇప్పటికే పాతుకొనిపోయివున్న సాంప్రదాయక ట్రేడ్ యూనియన్లు మహిళా కార్మికుల ప్రయోజనాల కోసం, హక్కుల కోసం పోరాడే స్థితిలో లేవు. అనేక విధాలైన బలహీనతవల్ల ఈ ట్రేడ్ యూనియన్లు మహిళా కార్మికుల సమస్యల పరిష్కారం గురించి కనీసం ఆలోచించడానికి కూడా సిద్ధంగా లేవు. కానీ నేటికీ ఇంకా కార్మికరంగంలో పనిచేస్తూనే ఉన్నామని చెప్పుకోవడానికి ఈ ట్రేడ్ యూనియన్లు మొక్కుబడిగా కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తూ వస్తున్నాయి. ఇదంతా 1947 అధికారమార్పిడి తర్వాతి నుండీ అనుభవిస్తున్న హోదాను నిలబెట్టుకోవడానికీ, అధికారంలో ఉన్న ప్రభుత్వాల దగ్గర పలుకుబడిని పెంచుకోవడానికీ మాత్రమేనన్నది వాస్తవం.

దుస్తుల పరిశ్రమలోని మహిళా కార్మికులు ప్రావిడెంట్ ఫండ్ ఖాతాలో తమ కష్టార్జితంలో పొదుపు చేసుకొన్న డబ్బుతోపాటు యాజమాన్యపు వాటాను కలిపి మొత్తాన్ని తాము ఉద్యోగం మానేసేటప్పుడు తీసుకొనేవారు. ముందే చెప్పినట్లు రిటైర్‌మెంట్ వయసు దాకా మహిళా కార్మికులను ఉద్యోగంలో వుంచరు. పైగా అనేక అవసరాలు, కష్టభరితమైన సామాజిక జీవన స్థితిగతులు నిరంతరం వేధిస్తూ వుంటాయి. అందువల్ల మహిళా కార్మికులకు పనిమానేసినప్పుడు చేతికివచ్చే ప్రావిడెంట్ ఫండ్ డబ్బులు ఒక ఊరట.

అయితే కార్మికులకు రిటైర్మెంట్ వయసు (58 ఏళ్ళు) పూర్తయేదాకా ప్రావిడెంట్ ఫండ్ డబ్బులు తీసుకోవడానికి వీల్లేదని ఎన్.డి.ఏ. ప్రభుత్వం ఏకపక్షంగా ప్రకటించింది. ఇది మహిళా కార్మికుల్లో అప్పటికే గూడుకట్టుకొని ఉన్న ఆగ్రహానికి ఆజ్యం పోసింది. దుర్భరమైన జీవన, పని పరిస్థితులపట్ల తీవ్ర అసంతృప్తితో ఉన్న మహిళా కార్మికులు ఈ చర్యతో ఆందోళనలోకి దిగారు.

మొదట తమిళనాడులోని తిరుపూర్ యూనిట్‌లో కార్మికులు ఏప్రిల్ 4వ తేదీ నుండీ సమ్మె ప్రారంభించారు. తాము పొదుపు చేసుకొన్న ప్రావిడెంట్ ఫండ్ మొత్తాన్ని ఉద్యోగవిరమణ వయసు (58సం॥)కి ముందే తీసుకో కూడదంటూ కేంద్ర ప్రభుత్వం చేసిన ప్రకటనను ఉపసంహరించుకోవాలని డిమాండ్ చేశారు. ఇలా ప్రారంభంలో మూడు యూనిట్లకు చెందిన కార్మికులు పోరాటానికి ఆద్యులయ్యారు. తమిళనాడులోని తిరుపూర్ దుస్తుల పరిశ్రమలో మొత్తం 4 లక్షల మంది కార్మికులుండగా అందులో 70% మంది మహిళలే. వారిలో ఒడిషా, బీహార్, ఉత్తర ప్రదేశ్ రాష్ట్రాల నుండి, నేపాల్ నుండి వచ్చిన మహిళాకార్మికులు 70 వేల మంది ఉన్నారు. సమ్మె చేస్తున్న వారిలో ఎక్కువ మంది ఉత్తరభారత దేశానికి చెందినవారున్నారు. వీళ్ళు పరిశ్రమలో నాలుగైదేళ్ళు పని చేసిన తర్వాత పెళ్ళికోసం, ఇంకా ఇతర అనేక కారణాల చేత ఉద్యోగాలు వదులుకోవలసి వస్తున్నది. తిరుపూర్ ఎక్స్‌పోర్ట్స్ అసోసియేషన్ రూ. 23,500 కోట్ల టర్నోవరుతో నడుస్తున్న రంగం. ఈ సమ్మె ఇంకా ఇతర యూనిట్లకు వ్యాపిస్తుందని భయపడిన యాజమాన్యం వెంటనే ఈ సమస్యను పరిష్కరించవలసిందిగా కార్మిక శాఖా మంత్రిని కోరింది. అసోసియేషన్ ఈ సమస్యపై కార్మిక శాఖామంత్రికి వివరిస్తూ 'ఈ సమ్మె వల్ల పరిశ్రమలో ఉత్పత్తి దెబ్బతింటుంది. అందువల్ల యూనిట్లు నిర్దేశించుకొన్న ఎగుమతి లక్ష్యాలను పూర్తి చేయలేవు. యూనిట్లు ఆర్థికంగా నష్టాల్లో పడిపోతాయి. భవిష్యత్తులో ఎగుమతి ఆర్డర్లను కూడా కోల్పోతాము' అని పేర్కొన్నది.

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని విశాఖపట్నం ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలిలో ఉన్న బ్రాండిక్స్ దుస్తుల పరిశ్రమలో మహిళా కార్మికులు ఏప్రిల్ 15 నుండి సమ్మె ప్రారంభించారు. ప్రావిడెంట్ ఫండ్ విషయమై ప్రభుత్వం జారీ చేసిన ఉత్తర్వును వెనక్కి తీసుకోవాలని, జీతాలు పెంచాలని, పని పరిస్థితులు మెరుగుపరచాలని డిమాండ్ చేస్తూ ఆందోళన చేశారు. తీవ్రమైన నిర్బంధాన్ని ఎదుర్కొంటూ కూడా బ్రాండిక్స్ మహిళా కార్మికులు పోరాటం సాగించారు. శ్రీలంకకు చెందిన బహుళజాతి దుస్తుల తయారీ మరియు ఎగుమతుల పరిశ్రమ అయిన బ్రాండిక్స్‌లో 16 వేల మంది మహిళా కార్మికులు ఈ పోరాటంలో పాల్గొన్నారు.

కార్మిక హక్కులను కాలరాస్తూ, ప్రావిడెంట్ ఫండ్ చెల్లింపుల నిబంధనలు విధిస్తూ ఎన్.డి.ఎ. ప్రభుత్వం ఏకపక్షంగా చేసిన ప్రకటనను వెనక్కి తీసుకోవాలని డిమాండ్ చేస్తూ బెంగళూరులోని మహిళా కార్మికులు ఆందోళన చేశారు. బెంగళూరులోని దుస్తుల పరిశ్రమలో పనిచేస్తున్న మహిళా కార్మికులు ప్రారంభించిన పోరాటం 5 లక్షలమంది దుస్తుల పరిశ్రమ కార్మికుల్లో దావానంలా వ్యాపించింది.

ఏప్రిల్ 18న, ప్రావిడెంట్ ఫండ్ చెల్లింపులపై ఆంక్షలు విధిస్తూ ప్రభుత్వం చేసిన పేపరు ప్రకటనల తాలూకు ఫోటో కాపీలను ఒక ఫ్యాక్టరీలో పంచడంతో, వెంటనే మహిళా కార్మికులు మెరుపు సమ్మె చేస్తూ రోడ్లమీదికి వచ్చారు. ఇది వెంటవెంటనే 8-10 కంపెనీలకు పాకింది. కార్మికులందరూ బయటికి వచ్చి హోస్రోడ్‌ని దిగ్బంధనం చేశారు. బెంగళూరు - మైసూరు హైవే మీద వేలాది మంది బైఠాయించారు. తమ డిమాండ్లను గనుక పరిష్కరించకపోతే మూకుమ్మడిగా రాజీనామా చేస్తామని మహిళా కార్మికులు ప్రకటించారు. ఇది కర్ణాటకలో 10 వేల కోట్ల రూపాయల టర్నోవరుతో నడుస్తున్న దుస్తుల పరిశ్రమను కుదిపేసింది. కర్ణాటకలోని వివిధ పరిశ్రమలకు చెందిన 2500 మహిళా కార్మికులు రెండు రోజులపాటు తమ నిరసన పోరాటాలతో రోడ్లను హోరెత్తించారు.

దేశవ్యాప్తంగా ఉన్న ఎగుమతి ఆధారిత దుస్తుల పరిశ్రమల్లో ఆందోళన వ్యాపిస్తున్న సమయంలోనే 5 రాష్ట్రాల్లో ఎన్నికలు కూడా

జరుగుతున్నాయి. దుస్తుల పరిశ్రమనుండీ వస్తున్న ఒత్తిడి, ఎన్నికల లెక్కలు – వీటన్నింటి నేపథ్యంలో ఎన్.డి.ఏ. పాలకులు ప్రావిడెంట్ ఫండ్ చెల్లింపుపై విధించిన ఆంక్షలను ఉపసంహ రించుకొన్నారు.

ఈ విధంగా దుస్తుల పరిశ్రమలోని మహిళా కార్మికులు కార్మిక హక్కుల సాధనలో గొప్ప విజయాన్ని చవి చూశారు. పోరాటపథం మాత్రమే కార్మిక ప్రయోజనాలను కాపాడగలదని ఈ అనుభవం మరోసారి రుజువు చేసింది. చాలామంది వ్యాఖ్యాతలు దుస్తుల పరిశ్రమలోని మహిళా కార్మికులు సాగించిన ఈ పోరాటాల్ని చూసి, సాంప్రదాయక ట్రేడ్ యూనియన్ల నాయకత్వం లేకుండా, వాళ్ళు మామూలుగా కార్మికుల్ని సమీకరించే పద్ధతులేవీ పాటించకుండానే ఇంత పోరాటం ఎలా సాధ్యమయిందని ఆశ్చర్యపోతున్నారు.

ముసలికోడి కూయనంత మాత్రాన పొద్దుపొడవక మానదు. దుర్భర జీవన స్థితిగతులు, దారుణమైన పని పరిస్థితులు కార్మికులను సహజమైన ఆందోళనా పథంలోకి సమీకరించాయి.ఒక పోరాటం విజయవంతం కావడానికి నాయకత్వం, సంఘటిత పరిచే నైపుణ్యం, భావజాల స్ఫూర్తి అనేవి అదనంగా కలిసివచ్చే అంశాలు అవుతాయి గానీ అవే ప్రాథమికమైన, మౌలికమైన ముందస్తు షరతులు కాజాలవు. కార్మిక పోరాటాలు సాగే క్రమంలో కూడా వాటిని అభివృద్ధి చేసుకోవచ్చును.

మహిళా కార్మికుల పోరాటాల నుండీ సాంప్రదాయక ట్రేడ్ యూనియన్లు సరైన గుణపాఠాల్ని స్వీకరించి, తమ బలహీనతల్ని సరిదిద్దుకొంటాయా లేదా అన్నది భవిష్యత్తులో చూడాల్సిందే. ఏదేమైనప్పటికీ దుస్తుల పరిశ్రమలోని మహిళా కార్మికులు సాగించిన ఈ పోరాటాలు ఖచ్చితంగా స్ఫూర్తిదాయకమైనవి. దేశ కార్మికుల ప్రయోజనాల పరిరక్షణ కోసం సాగే ఉద్యమం యొక్క భవిష్యత్తు పట్ల ఆశలను కలిగిస్తున్నాయి, ఆవేశాన్ని రగిలిస్తున్నాయి.

oooooo